

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1939

ΑΡΙΘ 8

ΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ἐν συνεχείᾳ τῶν ἐν τῷ προγενεστέρῳ φύλλῳ καταχωρηθέντων ἀπαντητικῶν γραμμάτων πρὸς τὴν εἰρηρικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσει Αὐτοῦ, δημοσιεύομεν κατωτέρω τὰς ἀρτι ληφθείσας ἀπαντήσεις τῶν ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν Κύπρου καὶ Πολωνίας.

Ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου Μητροπολίτης Πάφου κ. Λεόντιος γράφει ἈΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ
Ἄριθ. Πρωτ. 40.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν λιαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ Κύριε Χρῦσανθε, τὴν Ὑμετέραν Ἐπιπόθητον καὶ Γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ περιπτυσσόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μέλη οὔσαι ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος, οὗ κεφαλὴ ὁ Χριστός, αἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαι, κοινὴν ἔχουσι κατ' ἀνάγκην τὴν τε θλίψιν καὶ τὴν χαρὰν. «Ἐἴτε γάρ, φησὶν ὁ τῶν Ἐθνῶν Ἀπόστολος, πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη, ἡμεῖς δ' ἔσμεν σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους». Δι' ὃ δὴ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτη Ἐκκλησία συνεπένησε μὲν τῇ ἀδελφῇ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ ἐπὶ δεκαπενταετίας ὄλην ὀσίως καὶ θεοφιλῶς αὐτῆς προστάντος ἀοιδίου Ἀρχιεπισκόπου Κυροῦ Χρυσοστόμου, ἐκοινώνησε δὲ καὶ κοινωνεῖ τῆς χαρᾶς αὐτῆς καὶ πᾶσαν ἀναπέμπει δοξολογίαν καὶ εὐχαριστίαν τῷ τὰ πάντα πανσόφως οἰκονομοῦντι Θεῷ, ὅτι ἐπὶ διαδοχὴν ἐκείνου ἐκλήθη ἡ Ὑμετέρα Γερασμία Μακαριότης, συνέσει τε καὶ ἀρετῇ καὶ πολυπειρίᾳ διαλάμπουσα καὶ ζήλῳ θείῳ πεπυκασμένη «ἣ γε πολλὰ τεκμήρια τῆς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ἐπιδεδειγμένη πίστεως καὶ πολλὴν πανταχόθεν τὴν πείραν τῆς εἰς τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἀγάπης δεδοκυῖα ὡσπερ τινὰ κορωνίδα τῶν πρόσθεν αὐτῇ καλῶς πεπραγμένων τε καὶ διηυσυμένων τὴν ὑψηλὴν ταύτην ποιμαντικὴν παρ' αὐτοῦ ἡξιώθη λειτουργίαν ἀναδέξασθαι».

Πόθῳ δὲ πολλῷ κομισάμενοι ἄρτι τὰ ἐνθρονιστικά Αὐτῆς Γράμματα, δι' ὧν Αὐτὴ ἔθει ἱερῶ κατακολουθοῦσα, ἐξαγγέλλει μὲν ἡμῖν τὰ τῆς ἐκλογῆς

Αὐτῆς καὶ ἀνόδου εἰς τὸν ἀγιώτατον Θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῆς προεδρείας τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπονέμει δ' Ὑμῖν τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ δεξιὰν κοινωνίας τείνει, ἀγαστῶς δ' ἐκθειάζει καὶ ὑμνεῖ τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἀγάπῃ συνδέσμου τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ πάνυ ποθεινὰς παρέχει συναφῶς διαβεβαιώσεις, καὶ ἐπὶ τὴν ὀφειλομένην ἀπάντησιν ἦκοντες, πρωτίστως μὲν πρόφρονι καρδίᾳ τὸν ἀδελφικὸν Αὐτῇ ἀνταπονέομεν ἀσπασμὸν καὶ τὴν δεξιὰν Αὐτῇ ὀρέγομεν εἰς κοινωνίας ἀπαρχῆν. Ἄσμενοι δ' εἶτα τὴν διαβεβαίωσιν Αὐτῇ παρέχομεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς σπουδάσομεν τηρεῖν ἄρρηκτον καὶ ἀει κρατύνειν τὸν δεσμόν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης μετὰ τε τῆς καταπιστευθείσης Αὐτῇ Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, συχνὴν τε ἔχοντες τὴν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν καὶ εὐχὰς ποιούμενοι καὶ δεήσεις διηγεκτεῖς ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας αὐτῶν καὶ τῆς ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐδραιώσεως καὶ τῆς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ προκοπῆς πάντων τῶν ὁρθοδόξων χριστιανῶν, τοῦτο δὲ τοσοῦτ' προθυμότερον μέλλομεν ποιεῖν, ὅσω μᾶλλον ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία ἐν τῇ ἐνεστώσῃ αὐτῆς θλίψει καὶ δοκιμασίᾳ εἴπερ τις καὶ ἄλλη, δεῖται τῆς ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν προσευχῶν παραμυθίας καὶ ἀντιλήψεως τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν.

Θερωῶς δ' ἐπὶ τούτοις δεόμενοι τοῦ Οὐρανοῦ τῆς Ἐκκλησίας δομήτορος βραβεύειν μὲν τῇ Ἐπιποθήτῳ Αὐτῆς Κορυφῇ ὑγείαν καὶ μακροημέρουσιν μετὰ παντὸς ἄλλου ἀγαθοῦ, ἐνισχύειν δ' Αὐτὴν ἐν τῷ ἱερῷ Αὐτῆς καὶ εὐθυνοβριθεῖ ἔργῳ καὶ διδόναι Αὐτῇ τὴν χαρὰν τοῦ καθορᾶν τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας ἀεὶ οὐροδρομοῦν τε καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἀσφαλῶς κατευθυνόμενον, τὸ δὲ ποίμνιον εὐσεβείᾳ καὶ ἀρεταῖς εὐθυνοῦμενον καὶ πάσῃ ἐν ἀγαθοῖς προκοπῇ καὶ ἐπιδόσει θάλλον καὶ ἐπὶ σωτηρίαν εὐπειθῶς καὶ εὐηνίως ποδηγετούμενον, παρακαλοῦμεν διαβιβασθῆναι τὰς ἀδελφικὰς ἡμῶν προσρήσεις τοῖς τιμιωτάτοις καὶ ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς συγκροτοῦσι τὴν Ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σύνοδον, καὶ περιπτυσσόμενοι αὐθις Αὐτὴν ἐν φιλήματι ἀγίῳ διατελοῦμεν

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Πάφου

τῇ 10 Φεβρουαρίου 1939

Τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Μακαριότητος ἀγαπητὸς καὶ ὅλως πρόθυμος ἐν Χῷ ἀδελφὸς

† Ο ΠΑΦΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΣ
ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ ἐκ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ ἀπαντητικοῦ γράμματος τοῦ Σ. Ἀρχιεπισκόπου Βαρσοβίας καὶ Μητροπολίτου Πολωνίας, ἑλληνικὴ μετάφρασις ἔχει ὡς ἀκολούθως·

Πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα
τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Μητροπολίτην Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριον Χρῦσανθον.

Τετιμημένε Πάτερ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ σωτῆρι
ἡμῶν ἀδελφῆ λίαν ἀγαπητέ,

Μετ' ἀληθοῦς τῆς χαρᾶς ἐδεξάμεθα τὸ ἀδελφικὸν ἄγγελμα περὶ τῆς λήξεως τῆς χηρείας τῆς προσφιλοῦς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς εἰς τὴν προεδρείαν αὐτῆς ἐνθρονίσεως τῆς τετιμημένης Ὑμῶν Μακαριότητος. Ὅσον μεγάλη ἦτο πρότερον ἡ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ περιφανοῦς πρώτου τῆς Ἑλλάδος Ἀρχιερέως, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυροῦ Χρυσοστάμου, θλίψις ἡμῶν, τόση εἶναι νῦν ἡ παραμυθία ἡμῶν ἐπὶ τῇ διὰ τοσοῦτον ἐπιφανοῦς ἱεράρχου τῆς ἐν πνεύματι ἀδελφῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀναπλήρωσις αὐτοῦ ἐν τῇ θείᾳ διακονίᾳ.

Τῶν ἀδελφικῶν γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας τετιμημένης Μακαριότητος ἐποιησάμεθα κοινωνοὺς καὶ τοὺς λίαν ἀγαπητοὺς ἀδελφοὺς ἐπισκόπους τῆς Αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας, ἀναγνώσαντες αὐτὰ κατὰ τὴν ἐν Βαρσοβίᾳ ἀπὸ 13—15 Ἰσταμένου μηνὸς πρώτην σύνοδον τῶν ἱεραρχῶν ἡμῶν. Ἡ σύνοδος αὐτῆ εἶναι ἡ πρώτη ἀπὸ τῆς νομιμοποιήσεως τῆς νομικῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐν τῷ Πολωνικῷ Κράτει, ἡ γενομένη δὲ ἐν αὐτῇ ἀναικοίνωσις τῶν ἀδελφικῶν ὑμῶν γραμμάτων ἐθεωρήθη ὡς προσιωνίζουσα ἐν τῷ μέλλοντι ἐχέγγυον ἀληθῶς ἀμοιβαίων ἀγίων σχέσεων μεταξὺ τῶν ἡγαπημένων Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Ἐν τοῖς ἀδελφικοῖς γράμμασιν Ὑμῶν, ἡ Ὑμετέρα τιμία Μακαριότης ἡγαθύνθη, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν ἀκεραίαν αὐτῆς διάθεσιν, οὐ μόνον ἵνα δέηται ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τούτων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἵνα προσέρχηται αὐταῖς ἐν ἀνάγκαις ἀρωγός· ἡ ἀδελφικὴ δ' αὕτη διάθεσις τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος διπλασιάζει τὰς δυνάμεις ἡμῶν κρατύνουσα αὐτάς, οὐ μόνον διὰ τῆς κοινῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐλπίδος, ὅτι ἡνωμένοι ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ θὰ χωρήσωσι σταθερῶς καὶ ἀκλινῶς μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰῶνων φωτίζουσαι τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ πλήρη ἀπάτης κόσμον διὰ τοῦ ἀνεσπέρου τῆς σωτηρίας φωτός.

Ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ καὶ ἐξ ὀνόματος ἡμῶν αὐτῶν καὶ ἐκ προσώπου τῶν ἡγαπημένων ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἱεραρχῶν, καὶ ὀλοκλήρου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας συγχάρομεν εὐλικρινῶς τῇ Ὑμετέρῃ περιποθῆτῳ Μακαριότητι ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει αὐτῆς εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἀθηνῶν, θεομῶς πρὸς τὸν Ὑψιστον δεόμενοι, ἵνα χαρίζηται Ὑμῖν πλουσίως υγείαν καὶ μακροήμερον, ὅπως ἀτρόμως καὶ ἀσφαλῶς ὀδηγήσῃτε τὸ τῆς Ἐκκλησίας Ὑμῶν σκάφος διὰ μέσου ὁδῶν εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας, καὶ ἵνα ἡ ἐκκλησιαστικὴ δόξα λαμπρύνῃ τὸ εὐγενὲς Ὑμῶν μέτω-

πον, ὡς ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτιζε τὸ πρόσωπον τοῦ μεγάλου ἀρχηγοῦ Μωϋσέως.

Τῆς Ὑμετέρας τιμίας Μακαριότητος
λίαν ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συνεργὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ
ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Βαρσοβία
τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1939.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΛΕΥΓΤΙΚΟΝ

III. Τηρητέα ἀγιότης ἐν ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον σχέσεσι. 19,1-37: α') Καθήκοντά τινα εὐσεβείας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εὐλαβείας πρὸς τοὺς γονεῖς. στ. 1-8: Μετὰ τὴν Εἰσαγωγὴν, στ. 1-2α, 1) Γενικὴ ἐντολὴ περὶ τηρητέας ἀγιότητος ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, στ. 26. 2) Δύο ἐντολαὶ τοῦ Δεκαλόγου: ὁ ὀφειλόμενος πρὸς τοὺς γονεῖς σεβασμὸς (Ἐξὸδ. 20,12) καὶ ἡ πιστὴ τήρησις τοῦ Σαββάτου (Ἐξὸδ. 20,8), στ. 3. 3) Ἀπαγόρευσις τῆς λατρείας τῶν εἰδώλων, στ. 4 (Πρβλ. Ἐξὸδ. 20,4-6). 4) Ὁδηγίαι σχετικῶς πρὸς τὴν προσφορὰν «θυσίας σωτηρίου», στ. 5 8. 6') Καθήκοντά τινα ἀγάπης ἢ δικαιοσύνης πρὸς τὸν πλησίον, στ. 9-18: 1) Τὰ δίκαια τῶν πτωχῶν, στ. 9-10. 2) Ἀπαγόρευσις τῆς κλοπῆς, στ. 11-13α. 3) Οἶκος πρὸς τὰ ἀδύνατα μέλη τῆς Κοινωνίας, στ. 13β-14: ἀμεσοὶ ἀπόδοσις τοῦ ἡμερομισθίου εἰς τὸν χειρῶνακτα, στ. 13β· ἀπαγόρευσις χλευασμοῦ ἀνθρώπου κωφοῦ, στ. 14α· ἀπαγόρευσις νὰ θέσῃ τις ἐμπόδιον ἐμπροσθεν τυφλοῦ διὰ νὰ πέσῃ, καὶ γελᾷ αὐτόν, στ. 14β. 4) Ἡ δικαιοσύνη ἐν τῇ κρίσει, στ. 15-16. 5) Ἀπαγόρευσις τοῦ μίσους καὶ ἐκδικητικῶν διαθέσεων κατὰ τοῦ πλησίον, στ. 17-18α. 6) Νόμος τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, στ. 18β. γ') Διατάξεις τινὲς ἀφορῶσαι τὸν οἰκιακὸν βίον, στ. 19-25: 1) Μετὰ βραχεῖαν «μετάβασις», στ. 19α, ὁ Θεὸς ἀπαγορεύει ἐνεργείας τινὰς ἀνωμάλους, αἵτινες θὰ παρεῖχον τὴν ἐντύπωσιν ὅτι στρέφονται κατὰ τῶν βουλῶν καὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, στ. 19β. Οὕτως ἀπαγορεύει: νὰ βατεύονται κτήνη ἑτεροειδῆ εἰς τὸν ἀγρὸν νὰ σπείρωνται σπέρματα ἑτεροειδῆ τὸ ἐνδυμα νὰ μὴ εἶναι «κίβδηλον», ἤτοι σύμμικτον ἐξ ἑτεροειδοῦς κλωστῆς Ὁ Θεὸς ὑπὸ τὸ πρῶσμα τῆς ἠθικῆς ἐπιδράσεως ζητεῖ ἐνότητα καὶ ἀπλότητα. Πρβλ. Δευτερονομ. 22,10-11. 2) Περίπτωσις «ἀπάτης» δούλης, ἡρραβωνισμένης, μὴ ἐξηγγρασμένης, στ. 20 22. Πρβλ. καὶ Δευτ. 22,23-24, ὅπου περίπτωσις ἀπάτης μεμνηστευμένης οὐχὶ δούλης, ἀλλ' ἐλευθέρως. 3) Διάταξις σχετικῶς πρὸς τὰ νεόφυτα ὀπωροφόρα δένδρα, στ. 23-25. δ') Ἄλλαι τινὲς ἐντολαὶ ἠθικῆς φύσεως. στ. 26-31: ὁ Θεὸς καταδικάζει διαφόρους εἰδωλολατρικὰς δεισιδαιμονίας. 1) Ἀπαγορεύεται νὰ τρώγουν κρέας μετὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ,

στ. 26α. Πρβλ. 7,26·17,10. 2) Ἀπαγορεύονται οἱ οἰωνισμοὶ καὶ ἡ ὀρνιθοσκοπία, στ. 26β. 3) Ἀπαγορεύεται ἡ κυκλοειδὴς κουρὰ τῆς κόμης καὶ ὁ ξυρισμός, «φθορά», τῆς σφηνῶς τοῦ πώγωνος, στ. 27. 4) Ἀπαγορεύεται νὰ κἀμνουν ἐντομὰς ἐπὶ τῆς σαρκὸς των, ἔταν κλαίωσιν ἐπὶ νεκροῖς στ. 28α. 5) Ἀπαγορεύεται ἡ διάστιξις μερῶν τοῦ σώματος, στ. 28β. 6) Ἀπαγορεύεται ἡ δεδήλωσις τῆς θυγατρὸς «ἐπὶ τιμῇ»! εἰδώλων, στ. 29. Πρβλ. Δευτερ. 23,17 7) Ἔτι ἀπαξ ἡ περὶ τηρήσεως τοῦ σαββάτου ἐντολή, στ. 30α, 8) Ὁ ὀφειλόμενος σεβασμὸς πρὸς τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυροῦ, στ. 30β, καὶ 9) Ἀπαγορεύσεις τῆς μαγείας, στ. 31. ε'.) Παραγγέλματα τινα κοινωνικῆς φύσεως, στ. 32-37: 1) Ἀπόλυτος σεβασμὸς πρὸς τοὺς γέροντας, στ. 32. 2) Αἰσθήματα ἀνθρωπισμοῦ πρὸς τοὺς προσηλύτους, στ. 33 34 3) Ἡ εὐθύτης εἰς τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, καὶ δὴ ἀγορπωλησίας, στ. 35 36α. 4) Ἐπίλογος τοῦ ὅλου παραγράφου, στ. 36β 37.

IV. Ποινὰ ἐπιβλητέα εἰς τινα ἐγκλήματα. 20, 1-27: α'.) Ποινὴ ἐπιβλητέα εἰς τοὺς ἀποστάτας τῆς εἰς τὸν Θεὸν πίστεως, στ. 1-8. Μετὰ τὴν συνήθη Εἰσαγωγὴν, στ. 1-2α, 1) Ἀπαγορεύσεις ἀνθρωποθυσίας εἰς τὸν Μολόχ, στ. 2β-5. Πρβλ. 18,21. 2) Ποινὰ τῶν συμβουλευομένων τοὺς μάγους, στ. 6. 3) Ἀνάγκη τηρήσεως ἀγιότητος ἐν τῷ βίῳ, στ. 7-8. 6'.) Ποινὴ τῶν πρὸς τοὺς γονεῖς ἀχαρίστων, στ. 9. γ'.) Ποινὰ τῆς ἀσελείας, στ. 10-21: μοιχείας, στ. 10' αἰμομιξίας, στ. 11-12' σοδομισμοῦ, στ. 13' ἐν λάβητις ὡς σύζυγον γυναῖκα, ταυτοχρόνως δὲ καὶ τὴν ἐξ ἄλλου ἀνδρὸς θυγατέρα αὐτῆς, στ. 14, κτηνοδοσίας, στ. 15-16, ἄλλης αἰμομιξίας πρὸς ἀδελφὴν, στ. 17' «συγκοιτασμοῦ» κατὰ τὴν περίοδον τῆς γυναικὸς, στ. 18' τριῶν ἄλλων εἰδῶν αἰμομιξίας, στ. 19-21. δ'.) Προτροπὴ πρὸς τὸ ζῆν ἀγνῶς καὶ δσίως, στ. 22-26: 1) Τὰ αἴτια τῆς ἀνάγκης τοῦ δσίως ζῆν, στ. 22-24. 2) Ἀνάγκη ἀπόκρύψεως ἀπὸ παντὸς ἀκαθάρτου, στ. 25-26. ε'.) Ποινὴ τῶν ἐγγαστριμύθων ἢ ἐπαοιδῶν (μάγων), στ. 27.

E. I. K.

Ἡ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΑΡΠΟΥ ΣΥΚΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Ε'

(Λουκ. ΙΓ'.6—9)

Ἡ συκὴ, πεφυτευμένη ἐν τῷ ἀμπελῶνι καὶ ἔχουσα πᾶσαν περιποίησιν καὶ ἐπιμέλειαν παρὰ τοῦ ἀμπελουργοῦ, ἔπρεπε νὰ φέρῃ καρπούς. Ἀλλὰ δὲν ἔφερε τοιοῦτους: ἔφερε μόνον φύλλα. Ἡ τοιαύτη τῆς συκῆς κατάστασις εἶνε εἰκὼν τοῦ χριστιανοῦ, ὅστις, καίπερ πεφυτευμένος ἐν τῷ ἀμπελῶνι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τρεφόμενος ἐν αὐτῇ, φέρει οὐχὶ ὠραίους καὶ γλυκεῖς καρπούς, καρπούς δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης καὶ εἰρήνης, ἀλλὰ τὰ φύλλα μόνον τῆς ἑξωτερικῆς λατρείας καὶ τῶν ἑξωτερικῶν τύπων, οἵτινες λάμπουν

μόνον ἑξωτερικῶς, ἀλλὰ ἤκιστα ὠφελοῦν καὶ σώζουν τοὺς ἀνθρώπους. Πολλοὶ πολλάκις τῶν χριστιανῶν προσῆλθον εἰς τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐφυτεύθησαν ἐν τῷ πνευματικῷ αὐτῆς ἀμπελῶνι, ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἀφομοιωθῆ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Οὕτω εἶνε ἑξωτερικῶς ἠνωμένοι μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑποβάλλονται εἰς ὅλους τοὺς ἑξωτερικοὺς τύπους αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἀναγεννηθῆ καὶ μεταβληθῆ ἑσωτερικῶς. Ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν τὴν ζωὴν τῆς ἀνεξαοιτίας καὶ ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας καὶ ὁμοιάζουν πρὸς τὸν Ἄγγελον τῆς ἐν Σάρδεσιν Ἐκκλησίας, περὶ οὗ ἐρρήθη «Οἶδά σου τὰ ἔργα ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ» (Ἀποκάλ. Γ', 2).

Ἐπὶ αὐτοῦ ἀληθῶς εἰδωλολατρεία τῶν τύπων καὶ τῆς ἑξωτερικῆς λατρείας. τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος κατεδίκασεν αὐστηρῶς. Οἱ Φαρισαῖοι ἀντικαθιστοῦν τὴν θεόπεμπτον θρησκείαν δι' αὐθαίρετον θεολογίαν, ἔθου ἀγερώχου τῆς σκέψεώς των. Ἄντι δὲ τῆς ἀληθοῦς λατρείας, δι' ἧς λατρεύεται ὁ Θεὸς «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ», προβάλλουν παροδόσεις ἀνθρωπίνους, κανόνας τινάς, οἵτινες εἶναι ἀνίκανοι, καθ' ἑαυτοὺς, ν' ἀγιάσουν τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Κύριος μετὰ τινος, ὡς εἶπεῖν, περιφρονήσεως ὁμιλεῖ περὶ νίψεως τῶν χειρῶν, τῆς διακρίσεως τῶν τροφῶν, τῆς ὑπερακριβοῦς ἀποδόσεως τῶν δεκάτων, οὐχὶ διότι αἱ πράξεις αἵται ἦσαν καθ' ἑαυτὰς κακαί, ἀλλὰ διότι οἱ Φαρισαῖοι ἐθεώρουν αὐτάς, ὡς οὐσιωδῆς τι μέρος τῆς θρησκείας καὶ τῆς λατρείας. Ἡ εἰδωλολατρεία τῶν τύπων εἶνε εἰδωλολατρεία τῶν ἀδυνάτων, οἵτινες θέλου νὰ ἔχουν θρησκείαν εὐκόλον καὶ ὡς εἶπεῖν, ὀλιγοδάπανον. Ὁ Κύριος ἐπεικῶς ὠμίλησε περὶ παντὸς ἁμαρτωλοῦ, πλὴν τῶν ὑποκριτῶν καὶ ὑπερφάνων.

Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς ἀφομοιώνει τὰς διδασκαλίας τῆς πίστεως ἐν τῇ ψυχῇ του καὶ ἔχει ἔργα δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης, ἀποφεύγων καὶ μισῶν τὴν ἁμαρτίαν. Πιστεύει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ ἀγαπᾷ Αὐτόν. Τὸν θεῖον νόμον μελετᾷ καὶ «ἔχει λύχον τοῖς ποσὶ καὶ φῶς τοῖς τρίβοις αὐτοῦ» (Ψαλμ. 105) «γλυκύτερον ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον» καὶ ὡς θησαυρὸν τιμαφέστερον ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν καὶ τιμὴν, «ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον καὶ πλοῦτον πολύν». Τὰ θεῖα καὶ οὐράνια πρέπει ν' ἀγαπήσῃ πρῶτον ὁ χριστιανὸς καὶ ν' ἀφομοιώσῃ πρὸς τὴν ζωὴν του. Ὡς ἡ σωματικὴ τροφή εἶνε ὠφέλιμος καὶ συντηρεῖ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς τὸν στόμαχον καὶ ἀφομοιωθῆ μετὰ τὸ σῶμα, οὕτω καὶ ἡ πνευματικὴ τροφή, ἡ θεῖα διδασκαλία καὶ ἡ πίστις, πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ διὰ τῆς θείας χάριτος τοῦ Θεοῦ ν' ἀφομοιωθῆ μετὰ τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἡ ἑξωτερικὴ λατρεία καὶ οἱ ἑξωτερικοὶ τύποι ὠφελοῦν, ἐφ' ὅσον εἶνε ἐκδήλωσις τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης, ταύτας δὲ ἐνισχύουν καὶ αὐξάνουν, διότι θεομαίνονται καὶ ζωογονοῦνται διὰ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας. Ἐφ' ὅσον δὲν συμμετέχει ἡ καρδιά καὶ εἶνε ἀπλῶς μία ἑξωτερικὴ λατρεία ἀνευ ἑσωτερικῆς ἀνακαινίσεως καὶ πίστεως. οὐδόλως ὠφελεῖται καὶ σώζεται ὁ χρι-

σιανός. «Ὡσπερ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἔστιν οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἔστιν» (Ἰακ. β', 26). Ἡ νεκρὰ πίστις μοιάζει μὲ ἕξωραφισμένον ἄνθος, τὸ ὁποῖον οὐδόλως εὐωδιάζει· εἶνε δένδρον ἄνευ χυμοῦ καὶ δυνάμεως· ξηρὸς καρπὸς εἰς οὐδὲν ἕτερον χρήσιμος ἢ ν' ἀποκοπῆ καὶ νὰ ριφθῆ εἰς τὸ πῦρ. Πρὸς τὸν ἔχοντα τοιαύτην πίστιν ὁ Κύριος λέγει. «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς» (Ματθ. ζ' 21). Ὁ λόγος μόνον ἐνδεικνύμενος ὅτι πιστεύει, ἔργῳ δὲ ἐπιλανθανόμενος τοῦ Θεοῦ, παραβαίνει τὸν νόμον Του, εἶνε ἁμαρτωλός, πρὸς ὃν εἶπεν ὁ Θεός. «Ἴνα τί διηγῆ τὰ δικαιοῦματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ σιγῆς σου; σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω» (Ψαλμ. μθ' 16—17). «Ἡ πεῖρα διδάσκει, λέγει ὁ Πασχάλ, ὅτι ὑφίσταται μία ἀπέραντος διαφορὰ μεταξὺ εὐλαβείας καὶ ἀγαθότητος».

Οἱ χριστιανοί, οἱ πεφυτευμένοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ἀγίας ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, εἶνε ὑποκριταί, χωλαίνοντες πνευματικῶς καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπομακρυνόμενοι καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὡς ἡ πίστις ἐνισχύει τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ἀρετῆς, οὕτω καὶ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης ἐνισχύουν καὶ αὐξάνουν τὴν πίστιν. Πίστις ἄρα καὶ ἔργα εἶνε ἀλληλένδετα ὡς αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ, ὅστις ἵπταται ὑπεράνω τῆς χθαμαλλῆς ζωῆς ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ. «Καθὼς τὸ λυχνικὸν φῶς τῷ ἐλαίῳ κατέχεται, ἀναλωθέντος δὲ τούτου κάκεινο συναλωθὲν ἐξηφανίσθη· οὕτω καὶ ἡ πίστις παρόντων μὲν ἔργων ἀγαθῶν, ἀντὶ ἐλαίου ἐπιχομένων, τῇ ψυχῇ μένει, τούτων δὲ ἀπόντων καὶ ἡ τῆς πίστεως φλῆξ ἐσβέσθη» (Χρυσοστ. Ὁμιλ. ΙΗ' εἰς τὴν πρὸς Ρωμ. Ἐπιστ.).

Τὰ ἕξωτερικὰ ἔργα, εἰς ἃ οὐδόλως μετέχει ἡ καρδία καὶ εἰς ἃ φέρεται ὁ χριστιανὸς κατὰ συνήθειαν ἦτις, ὡς λέγει σοφὸς τις, βαθμιαίως ἀποναρκοῖ τὸ πνεῦμα, δὲν φέρουν τὴν σωτηρίαν. Τοῦναντίον τὰ ἔργα τῆς λατρείας, τὰ ὁποῖα εὐκόλως διαπράττει ἐπαναπαύουν τὴν συνείδησιν αὐτοῦ. Ἄγνοεὶ δὲ ὅτι νοσεῖ ψυχικῶς καί, κατ' ἀκολουθίαν, δὲν ζητεῖ τὴν θεραπείαν τοῦ διὰ τῆς μετανοίας καὶ τὴν ἀναγέννησιν. «Πολλοὶ ὑπὸ τῆς ἀγαν ἀπροσεξίας, λέγει ὁ θεῖος Βασίλειος, μεγάλα καὶ ἀνίατα νοσοῦντες, οὐδ' αὐτὸ ἴσασιν ὅτι νοσοῦσιν» (ὁμιλ. εἰς τὸ Πρόσεχε σεαυτῷ). Ἐντεῦθεν παρατηροῦμεν ὅτι οἱ Φαρισαῖοι καὶ Γραμματεῖς καὶ ὄλος ὁ ἔσμος τῶν ὑποκριτῶν δὲν προσήρχοντο εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ μετάνοιαν, μολοντί πολλὰκις ὁ Κύριος κατέκρινε καὶ ἀπεκάλυπτε τὴν ὑποκρισίαν. Τοῦναντίον προσήρχοντο μετανοοῦντες οἱ ἁμαρτωλοί. «Οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν» (Ματθ. κα', 31). Ἡ πίστις ἄρα δι' ἀγάπης ἐνεργοῦμένη φέρει τὴν καρποφορίαν καὶ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς. Ἡ πίστις εἶνε, ὡς εἶπεν, ἡ ρίζα τοῦ δένδρου. Ἐὰν κόψωμεν τοὺς κλάδους αὐτοῦ, ἀναβλαστάνουν πάλιν καλλίτεροι καὶ δυνατώτεροι, ἀλλ' ἐὰν κόψωμεν ἢ ἄλλως πῶς καταστρέψωμεν τὴν ρίζαν, μαρμαίνονται τότε καὶ

οἱ κλάδοι. Ὅτι εἶνε ἡ ρίζα εἰς τὸ δένδρον, εἶνε καὶ ἡ πίστις ἐν τῇ ψυχῇ. Αὕτη τρέφει τὸ δένδρον καὶ αὐξάνει καὶ φέρει τὸν καρπὸν. Ὑπάρχει θερμὴ ἢ πίστις; ὑπάρχει καὶ ἡ ἀρετὴ· μαρμαίνεται ἢ πίστις; ἐκλείπει καὶ ἡ ἀρετὴ. Πίπτει ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὁ ἄνθρωπος; ἐγείρεται διὰ τῆς μετανοίας. «Τῇ πίστει καθάρισαι τὰς καρδίας αὐτῶν» (Πράξ. ιε', 9). Ἐν γένει διὰ τῆς ἀληθοῦς καὶ θερμῆς πίστεως δύναται ν' ἀποκτήσῃ πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ ὡς δένδρον τρεφόμενον ὑπὸ τῶν ζωογόνων ναμάτων τοῦ Εὐαγγελίου, φέρει καρπὸν δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης. «Ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσέβειᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην» (Β' Πέτρ. ε', 9).

† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΚΩΔΙΞ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΝΔΡῶ, ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ [3]

Περὶ τοῦ μέλλοντος λαβεῖν ἱερωσύνην χωρὶς νὰ λάβῃ γυναῖκα. (Κεφ. νε').

Περὶ κοσμικοῦ ἱερέως· ὅτι δὲν κάμνει καλόγηρον. (Κεφ. νστ').

Περὶ κοσμικοῦ ἱερέως, ὁποῦ νὰ ἔχη μάχην μετὰ τινὰ καὶ λειτουργήσῃ, ἢ ἐὰν ξεράσῃ τὴν ἡμέραν ὁποῦ λειτουργήσῃ. (Κεφ. νζ').

Περὶ ἱερέως ἐὰν λειτουργήσῃ χωρὶς ἀντιμνησίου· ἢ καταφρονεῖ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ· ἢ κάψῃ σκεῦος ἱερόν. (Κεφ. νη').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν εἶναι κυνηγός, ἢ πουλλοπιάστης· ἢ μαντεύεται, ἢ ἂν εἶναι καταδόχης. (Κεφ. νθ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν δὲν ψάλλῃ τὰς ὥρας αὐτοῦ καὶ λειτουργήσῃ· καὶ ἐὰν ψάλλῃ μόνος τοῦ Εὐχέλαιον. (Κεφ. ξ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν ἀποθάνῃ ἄτεκνος. (Κεφ. ξα').

Περὶ ἱερέως, ὅπως νὰ μὴ δὲν κατακρίνουν τὸν ἀρχιερέα αὐτῶν· καὶ ἐὰν δὲν τὸν μνημονεύουν. (Κεφ. ξβ').

Ὅτι οἱ ἱερεῖς εἰς τύπον τῶν Ἑβδομήκοντα Ἀποστόλων εἶναι· καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Δώδεκα. (Κεφ. ξβ').

Περὶ ἱερωμένων καὶ καλογέρων νὰ μὴ δὲν μεταχειρίζονται φροντίδες κοσμικῆς· οὐδὲ νὰ λατρεύουν. (Κεφ. ξδ').

Περὶ παντὸς ἱερωμένου, ἐὰν μὴ ψάλλῃ τὴν Ἀκολουθίαν αὐτοῦ· καὶ περὶ τοῦ «ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἦνεσά σε Κύριε» καὶ ποῖες εἶναι αἱ ἐπτὰ αἰνέσεις. (Κεφ. ξε').

Περὶ ἄνδρος κοσμικοῦ, ὁποῦ διακρίνεται νὰ μεταλάβῃ ὑπὸ ἱερέως κοσμικοῦ, ὁποῦ ἔχει γυναῖκα· καὶ περὶ ἱερέως, ὁποῦ αἰσχύνεται νὰ μεταλάβῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. (Κεφ. ξστ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν ὑπάνδρευθῇ ἢ πρεσβυτέρα αὐτοῦ· ἢ κοσμικὸς κληρικὸς, ἐὰν δευτερογαμήσῃ (Κεφ. ξζ').

Περὶ τοῦ μέλλοντος ἱερωθῆναι καὶ λάβῃ χήραν· ἢ δοῦλην, ἢ ἄλλην γυναῖκα κακοῦ βίου. (Κεφ. ξη').

Περὶ τοῦ εὐρισκομένου εἰς ἁμαρτήματα ὁποῦ ἔμπο-

δίξουν τὴν ἱερωσύνην· καὶ αὐτὸς χειροτονηθῆ· καὶ περὶ Ἑβραίου ὅτι ἐὰν βαπτισθῆ, γίνεται ἱερεὺς, καὶ περὶ τῶν ἀναξίως ὁποῦ ἱεροουργοῦν. (Κεφ. ξθ').

Περὶ πρεσβυτέρου, ἐὰν ὁμολογήσῃ θεληματικῶς τὸ ἁμάρτημα, ὁποῦ ἐποίησε πρὶν νὰ χειροτονηθῆ. (Κεφ. ο').

Περὶ διακόνου, ἐὰν πορνέυσῃ, ἢ μέχρι φιλήματος ἁμαρτάνῃ· ἢ ἱερεὺς ἢ διάκος. (Κεφ. σα').

Περὶ γυναικός, ἐὰν γεννήσῃ παιδίον καὶ διαβάλλῃ ἱερέα, ὅτι μετ' αὐτοῦ τὸ ἐποίησε. (Κεφ. σβ').

Ἐάν τις πανδρευθῆ καὶ λάβῃ ἱερωσύνην καὶ ὁ γάμος νὰ εὐρεθῆ παράνομος· καὶ περὶ κληρικοῦ κοσμικοῦ, ἐὰν ἔχῃ παράνομον γυναῖκα. (Κεφ. σγ').

Περὶ ἱερέως καθηρημένου· ἐὰν λέγῃ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός»· καὶ περὶ τοῦ συνευχομένου ἱερέως μετὰ καθηρημένου ἱερέως. (Κεφ. σδ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν μοιχεύεται ἢ πρεσβυτέρα αὐτοῦ· ἢ καὶ λαϊκοῦ καὶ θέλει νὰ ἱερωθῆ· καὶ πρεσβυτέρα ἐὰν δυναστικῶς μοιχευθῆ. (Κεφ. σε').

Περὶ ἀρχιερέως, ὁποῦ νὰ δεχθοῦν ξένους ἱερεῖς χωρὶς συστατικῶν γραμμάτων καὶ τί δηλοῦν· καὶ περὶ αἰχμαλώτου ἱερέως, ἐὰν «δέχεται» χωρὶς συστατικοῦ. (Κεφ. σστ').

Περὶ τῶν λαμβανόντων δῶρα καὶ τόκους ἱερωμένων ἢ καλογέροι, ἢ κληρικοί, ἢ λαϊκοί. (Κεφ. σζ').

Περὶ κληρικῶν, ἐὰν γενήσονται ἐγγυηταί. (Κεφ. ση').

Περὶ κληρικῶν, ἵνα μὴ παγένουν εἰς κρασοπουλεῖα· μηδὲ νὰ ἔχουν καπηλειὸν εἰς τὸ σπῆτίν τους (Κεφ. σθ').

Περὶ τῶν δαιμονιζομένων ὅπως νὰ μὴ γίνωνται κληρικοί καὶ περὶ σεληνιαζομένου ἱερέως (Κεφ. π').

Ὅσοι λαμβάνουν ἱερωσύνην ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι ἀπὸ γένους ἱερατικοῦ· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ γεννοῦνται ἀπὸ πόρνην γυναῖκα. (Κεφ. πα').

Ὅτι ἐὰν χειροτονεῖται Ἐπίσκοπος ἢ ἄλλος τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, ὁποῦ νὰ ἔχῃ νόσημα (Κεφ. πβ').

Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ εὐλογῆσῃ γάμον παράνομον (Κεφ. πγ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν λούεται τῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ θέλει νὰ λειτουργήσῃ· ἢ λαϊκός ὁποῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς λουτρόν, ἂν εἶναι καὶ μεταλαμβάνῃ. (Κεφ. πδ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν ἀνοίξῃ ἢ μύτῃ του ἢ τὰ ὀδόντια αὐτοῦ, ὅταν θέλῃ νὰ λειτουργήσῃ· καὶ ὅτι νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς γυναικας αὐτῶν, ὅταν θέλουν νὰ λειτουργήσουν. (Κεφ. πε' καὶ πστ').

Περὶ ἱερωμένων ὁποῦ νὰ ἐκβάλλουν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας προφασιζόμενοι δι' εὐλάβειαν, ἵνα βδελύττωνται τὸν νόμιμον γάμον· ἢ τὸν οἶνον· ἢ τὰ χρῆθ. (Κεφ. πζ').

Περὶ γυναικός, ἐὰν ἀφίσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα, διὰ νὰ βδελύττωνται τὸν γάμον· καὶ περὶ σκευῶν καὶ ἱεροσυλίας. (Κεφ. πη' καὶ πθ').

Περὶ τοῦ κρίνεσθαι πάντας τοὺς κληρικούς· καὶ Μοναχοὺς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως. (Κεφ. ι').

Περὶ Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἄλλων τοῦ Κλήρου ὁποῦ νὰ παίζουν τὰ χαρτιά· ἢ ἀρνηθοῦν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. (Κεφ. ια').

Περὶ ἱερέως ὁποῦ νὰ εἰπῆ ἀπὸ τὸν θυμὸν του ὅτι

νὰ γένη ἀσεβής ἢ ἄλλος κοσμικός· ἢ καὶ ἐὰν βλασφημήσῃ ἱερεὺς· ἢ κοσμικός. (Κεφ. ιβ').

Περὶ κοσμικῶν ἀνθρώπων ἐν καιρῷ διωγμοῦ, ἐὰν πιασθοῦν καὶ ἀσεβήσουν, καὶ θέλουν νὰ ἱερωθοῦν. (Κεφ. ιγ').

Περὶ κληρικοῦ ἢ κοσμικοῦ, ἐὰν βαρῆσουν τινὸς ἀνθρώπου καὶ ἀποθάνῃ· ἢ ἱερωμένος, ἐὰν δείρῃ τινὰ ἄπιστον ἢ πιστόν. (Κεφ. ιδ').

Περὶ τῶν λαμβανόντων δευτέραν χειροτονίαν· καὶ ποῖοι μεταχειροτονοῦνται καὶ ποῖοι μεταβαπτίζονται· καὶ περὶ καθηρημένων ἀρχιερέων, ἐὰν κάμῃ χειροτονίαν. (Κεφ. ιε').

Περὶ τοῦ θέλοντος νὰ κτίσῃ Μοναστήριον, ἢ ἐκκλησίαν· ὅτι νὰ μὴν τὰ ὀρίξῃ· οὐδὲ χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ Ἀρχιερέως νὰ τὰ κάμῃ. (Κεφ. ιστ').

Ἐὰν ἀφιερώσῃ τινὰς πράγματα εἰς ἐκκλησίαν ἢ εἰς Μοναστήριον καὶ θέλῃ νὰ τὰ πάρῃ· καὶ ὅτι τῶν Μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν τὰ δικαίωματα ἀπαρσάλευτα εἶναι. (Κεφ. ιζ').

Περὶ ἀνδρός ἢ γυναικός ὁποῦ θέλει νὰ γένη καλόγηρος· ἕως πότε νὰ δοκιμάζεται· καὶ χωρὶς ἀναδόχου νὰ μὴ δὲν κουρεύεται. (Κεφ. ιη').

Ὅτι δὲν ἔχει τινὰς ἐξουσίαν νὰ ποιήσῃ καλόγηρον χωρὶς ἀρχιερατικῆς ἐξουσίας· καὶ περὶ στολῆς μοναχικῆς, τί σημαίνει. (Κεφ. ιθ').

Περὶ μοναχῶν, καὶ ἱερομονάχων ὁποῦ κατοικοῦν εἰς τὸν κόσμον· καὶ διὰ ποίας αἰτίας ἐβγαίνουν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον, καὶ δὲν κανονίζονται. (Κεφ. ιη').

Περὶ ἀσθενοῦς ὁποῦ νὰ γένη καλόγηρος εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ· καὶ περὶ Μοναχοῦ ὁποῦ δὲν ψάλλει τὰς ὥρας αὐτοῦ. (Κεφ. ιθ').

Περὶ καλογέρου καὶ καλογραίας, ἐὰν ἔλθουν εἰς γάμον· ἢ μεγαλόσχημος ἢ μικρόσχημος πορνέυσῃ· ἢ καλογραῖα εἶναι μαυλίστρια. ἢ κοσμική. (Κεφ. ρ').

Περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ καλογέρου, πῶς νὰ μοιρασθοῦν, ἂν ἔχῃ παιδιὰ ἢ ἂν δὲν ἔχῃ· καὶ περὶ πατρός, ὅτι νὰ μὴν ὑστερήσῃ τοῦ υἱοῦ του τὸ μερτικόν, ἐὰν γένη καλόγηρος. (Κεφ. ρα').

Περὶ ἱερωσύνης καὶ τοῦ σχήματος τῶν Μοναχῶν, ποῖον εἶναι μεγαλύτερον. (Κεφ. ρβ').

Περὶ καλογέρων καὶ καλογηρῶν ἵνα μὴ γίνωνται ἀνάδοχοι παιδίων οὔτε ἱερομόναχοι νὰ στεφανώωνται ἀνδρόγυνα. (Κεφ. ργ').

Περὶ Ἐκκλησίας, καὶ τί εἶναι Ἐκκλησία. (Κεφ. ρδ').

(Συνεχίζεται)

ΑΡΧΙΜ. ΕΜΜ. Ι. ΚΑΡΠΑΘΙΟΣ

1. Ἐσφαλμένως ἠριθμηθῆ ἐν τῷ κειμένῳ δις τὸ Κεφ. ιη'.
2. Τὸ αὐτὸ σφάλμα καὶ διὰ τὸ Κεφάλαιον ιθ'.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ»

Τὸ χαρακτηριστικώτερον γνώρισμα τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν εἶναι, ὅτι οὐδέποτε χάνουν τὴν ἐπικαιρότητί των. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ Ναθαναήλ, ἡ ὁποία ἐγένετο πρὸς τὸν Κύριον πρὸ εἴκοσι περιίπου αἰώνων, περὶ τῆς θείας του ιδιότητος καὶ ὁ πρὸ δέκα καὶ πλέον αἰώνων καθιερωθεὶς πανηγυρισμὸς τοῦ θριαμβοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς

κατισχύσεως δηλονότι τῆς ὀρθῆς πίστεως περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι καὶ σήμερον ὡσαύτως ἐπίκαιρα ὡς πάντοτε ὑπῆρξαν. Ἰδιαίτερος μάλιστα σήμερον ὅτε μετὰ τὸν πόλεμον τὸν ὁποῖον διεξήγαγεν, καὶ ἐν μέρει ἐτι διεξάγει, καὶ ὁ θεωρητικὸς καὶ ὁ στρατευόμενος ἄλλοις ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐπὶ τὴν θεότητα τοῦ Σωτῆρος, ἤρρισε καὶ πάλιν πανταχοῦ θριαμβεύουσα ἡ ὀρθὴ πίστις, ὁ αὐριανὸς τοῦ θριάμβου τῆς Ὀρθοδοξίας ἐορτασμὸς ἀποκτᾷ δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν ἐδραῖοι ἐν τῇ δοκιμασίᾳ καὶ δι' ὅσους ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεγνώρισαν τὴν Ἀλήθειαν ὅπως ἰδιαίτερον σημασίαν. Ἀλλὰ καὶ δι' ὅσους ἐξακολουθοῦν παραμένοντες ἐτι ἐν τῇ πλάνῃ πρόπει ἡ ἐορτὴ τοῦ θριάμβου τῆς πίστεως νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀφορμὴν βαθυτέρων περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς σκέψεων. Ἀπαντες δὲ οἱ πιστοὶ ἄς εὐχηθῶμεν, ὅπως ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροῦς Κύριος, ἐλεήσῃ καὶ τούτους καὶ ἀποστείλῃ τὸ Πνεῦμά Του, ἵνα ὁδηγήσῃ αὐτοὺς πρὸς πᾶσαν τὴν Ἀλήθειαν.

«Μνήμη δικαίου μετ' ἔγκωμιων».

Ἡ Ἐκκλησία μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς ἀπεδέξατο ἀξιέπαινον κυβερνητικὴν πρότασιν, περὶ καθορισμοῦ τελέσεως ἕκαστου τοῦ ἔτους μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους προσενηκόντων τὸν πλοῦτον αὐτῶν εὐεργετῶν. Διότι τοῦτο οὐ μόνον ἀποτελεῖ ἀπότισιν ὀφειλομένης πρὸς αὐτοὺς τιμῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐνσαρκωμένου τὴν ἰδέαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κράτους ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ διότι ἀποτελεῖ σπουδαῖον παράδειγμα πρὸς μίμησιν τοῖς ἐπιγινόμενοις, οἱ ὁποῖοι τοιοῦτοτρόπως ἔχρουσι πρὸ αὐτῶν συγκεκριμένα παραδείγματα προγόνων τῶν διὰ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ἰδρωτός αὐτῶν εὐεργετησάντων τὸ ἔθνος. Ἀνήκει δὲ πᾶς ἔπαινος εἰς τὴν κυβερνητικὴν ταύτην πρωτοβουλίαν, διὰ τῆς ὁποίας, δὲν παρορᾶται καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐγκωμιῶν πρὸς τὰ ἔργα τῶν δικαίων προερχόμενος φρονηματισμὸς.

Βασιλικὴ ὁμολογία πίστεως.

Ἐκ τῆς γενομένης ἐσχάτως ἀπὸ ραδιοφώνου ὁμιλίας τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῆς Ὀλλανδίας πρὸς τὸν ὀλλανδικὸν λαὸν ἀποσπῶμεν τὴν κατωτέρω χαρακτηριστικὴν περικοπήν, κατὰ τὴν ἐν τῷ περιοδικῷ Tablet δημοσιευθεῖσαν ἀγγλικὴν μετάφρασιν.

«Θὰ ἀπετύγγανον τοῦ σκοποῦ μου, ἐάν, μνημονεύουσα τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἀφοπλισμοῦ, ὁ ὁποῖος τόσον πολὺ ἐξαρκᾶται ἐκ τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων ἰδιαίτερος, παρέλιπον νὰ προσθέσω ὀλίγα τινα περὶ τῆς προσωπικῆς ὄψεως τῆς ἀναγεννήσεως ταύτης. Αναγινώσκωμεν ὅτι τὸ ζῶν Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καλεῖ πᾶν ἔθνος καὶ πᾶν ἄτομον εἰς τὴν ὑψηλοτέραν αὐτῶν ἀποστολήν, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀγωνιώδη κραυγὴν τοῦ ἀνθρώπου, εὐρισκομένου ἐν πνευματικῇ ἀθλιότητι καὶ ἐρημίᾳ καὶ ποθοῦντος διακαῶς, ὅπως προσεγγίσῃ πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ διακαῆς οὗτος πόθος πρὸς προσωπικὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ σχέσιν, οὐδέποτε ὑπῆρξεν τόσον ὥξιν καὶ τόσον διαδεδομένος ὅσον σήμερον. ὅτε τὸ πᾶν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρωπότης ἐβάσιζε τὴν ἀσφάλειάν της, ὑποχωρεῖ ὑπὸ τοὺς πόδας της,

ἐγκαταλείπον μόνον ἀβεβαιότητα καὶ ἀμφιβολίαν ἐξ ὅλων τῶν πλευρῶν. Ἡ προσωπικὴ αὕτη θέσις, ἄνευ τῆς ὁποίας εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐσωτερικὴ γαλήνη καὶ ἡ ὁποία δὲν γνωρίζει δεσμά, οἰασθήποτε φύσεως καὶ ἂν εἶναι ταῦτα, ἔχει χαρακτηριστὰ ἀληθείας, εὐθύτητος καὶ τιμιότητος. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ μία παρομοίωσις. Γνωρίζομεν, ὅτι ὁ ἄηρ, τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν καὶ τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον βλέπομεν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ εἰσέλθῃ διὰ μιᾶς σχισμῆς, ὅσονδὴποτε μικρὰ καὶ ἂν εἶναι αὕτη. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ Ἀγάπη καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατορθώνουν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ μικροτέρου ἔστω ἀνοίγματος, ἀνεξαρτήτως τοῦ τόπου, εἰς τὸν ὁποῖον οὗτος ζῆ, τῶν πεποιθήσεων, τὰς ὁποίας ἔχει, τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν ὁμιλεῖ. Ἐχομεν ὅμως συνείδησιν τῆς τρομερᾶς καὶ, πικρὰ ταῦτα, χαροποιοῦ καὶ ἐνθαρρυντικῆς ἀληθείας ταύτης: Ἐπειδὴ πολλοὶ μὲ ἠρώτησαν περὶ τῶν προσωπικῶν μου πεποιθήσεων καὶ μοῦ ὑπενηθύμισαν τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ἔγραψά ποτε «Ὁ Χριστὸς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο», τελευτῶσα θὰ προσθέσω ὀλίγας τινὰς λέξεις. Ἡ πεποιθήσις, ἡ ὁποία ὑπάρχει ὀπισθεν τῶν λέξεων τούτων, ὑπῆρξε δι' ἐμὲ πάντοτε ὁ πολιτικὸς ἀστήρ, ὁ ὁποῖος μοῦ ἀπεκάλυψε τὰς σκέψεις, τὰς ὁποίας ἤδη ἀνέφερα. Ἐλπίζω ὅτι μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς θὰ παραμείνω πιστὴ εἰς τὰς λέξεις ταύτας: «Ὁ Χριστὸς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο», εἴθε δὲ ὁ Θεὸς δὰ μοῦ χορηγήσῃ τὴν δύναμιν πρὸς τοῦτο».

Διὰ τῶν λέξεων τούτων ἡ Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῆς Ὀλλανδίας ἔκλεισε τὴν ὁμιλίαν της. Ἐὐνυχῶς ὅσα εἶπεν εἶναι τόσον εὐγλωττα καὶ ἐκφράζουσαν τόσον ζωηρῶς, ὅτι πᾶς ἀνθρώπος αἰσθάνεται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ὥστε πᾶν σχόλιον εἶναι περιττόν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Μαζ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν παρέμεινε καὶ κατὰ τὴν διαορευσασαν ἑβδομάδα οἰκουρῶν, ἀναπληρωθεὶς ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς Ἱ. Συνόδου ὑπὸ τοῦ πρώτου τῆ τάξει κατὰ τὰ πρεσβεία τῆς Ἀρχιερωσύνης συνέδρου αὐτῆς Σεβ. Μητρο. Φθιώτιδος κ. Ἀμβροσίου.

—Εἰς τοὺς Σεβ. Μητροπ. Μιτυλήνης κ. Ἰάκωβον καὶ Μαρωναίας καὶ Θάσου κ. Σπυρίδωνα παρεσχέθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου δεκαήμερος ἀδεια ἐλεύσεως εἰς Ἀθήνας, τῷ μὲν πρώτῳ πρὸς διευθέτησιν ζητημάτων τῶν ἐν Πλωμαρίῳ Μιτυλήνης ἰδρυόμενων Πολυτάξειων, τῷ δὲ δευτέρῳ πρὸς νοσηλείαν.

—Εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον ἐλήφθη ἡ γνωμάτευσις τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Θερησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Νομικοῦ Συμβούλου κ. Στεφανοπούλου, ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τῆς ἰσχύος τοῦ περὶ χειροτονιῶν κατὰ παρέκκλισιν νόμου ἀρθρον τοῦ καταργηθέντος ἐνοριακοῦ Νόμου 5439, ἀποφαινομένου ὅτι τοῦτο ἐξακολουθεῖ ἰσχύον, ἐφ' ὅσον ἡ διάταξις αὕτη, οὔσα εἰδικῆς ἐντελῶς φύσεως, δὲν ἀντίκειται πρὸς τὸν νῦν ἰσχύοντα περὶ ἐνοριῶν Νόμον.

—Κατόπιν τούτου, εἰσηγομένου τοῦ Σ. Μητρο. Γρεβενῶν κ. Γερβασίου, ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν εἰς τὰς παραμεθορίους καὶ ἑνοφώνους ἐνορίας χειροτονίαν τῶν ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ἱεραρχῶν προτεινομένων καὶ ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου καθοριζόμενα προσόντα.

—Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀσμένως ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν περὶ τῆς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναφ' ἀπαξ τοῦ ἔτους τελέσεως μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν Μεγάλων καὶ ἄλλων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐεργετῶν, τῶν καταλιπόντων τὰς περιουσίας αὐτῶν, εἴτε ὑπὲρ τοῦ Κράτους, εἴτε ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν καὶ εὐαγῶν

ιδρυμάτων, αποφασίσασα, όπως τελήται τούτο υπό του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου και της Ι. Συνόδου κατά την δευτέραν Κυριακήν των Νηστειών, αρχής γινομένης από του τρέχοντος έτους.

— Όπως και κατά το παρελθόν ούτω και κατά το παρόν έτος εξαπελύθη συνδική Έγκύκλιος προτρέπουσα τους πιστούς όπως μετάσχουσι της ιεράς εις άγιους Τόπους κατά τας ημέρας του Πάσχα άποδημίας της υπό του Συλλόγου ο Πανάγιος Τάφος οργηνομένης, παρεκλήθη δέ, όπως κατά το τρέχον έτος ήγηθη ταύτης ο Σεβ. Μητροπ. Φθιώτιδος κ. Αμβρόσιος.

— Επί τη ενάρξει της Αγίας και Μεγάλης Τασσαρακοστής ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος άπηγόρευσε αυστηρώς την ανάγκουσαν άπλης συγχωρητικής εύχης επί των προσερχομένων εις την Θεϊαν Μετάληψιν χριστιανών, έντειλατο δέ τοις εύλαβεστάτοις έφημερίοις όπως διαφωτίσωσιν επί του σοβαρού τούτου ζητήματος τους χριστιανούς. Ίνα προσέρχωνται έγκαιρώς εις τo Μυστήριο της Θεϊας Έξομολογήσεως. Πρός τούτους άπηγόρευσε τo κήρυγμα του Θεϊου Λόγου πάσι τοις μη διά προσφάτου ειδικού γραμματος έφωδιασμένοις κληρικοίς και λαϊκοίς.

— Όσαύτως άπηγόρευσε τοις έν τη Αρχιεπισκοπή διακονούσιν Αρχιμανδρίταις και σταυροφόροις έγγάμοις Πρεσβυτέροις τo φέρειν τόν τίτλον και τὰ διάσημα αυτών, άν μη όσιν έφωδιασμένοι διά προσφάτου ειδικού γραμματος.

— Συνήλθε δις έν τη Αρχιεπισκοπή κατά την λήξασαν εβδομάδα ή υπό του Μακ. Αρχιεπισκόπου όρισθείσα Έπιτροπή επί του Θεϊου κηρύγματος και της Ι. Έξομολογήσεως, ύπέβαλε δέ τη Α. Μακαριότητι τὰ πορίσματα των μελετών αυτης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Την 11ην τρέχοντος συνεληρώθη τριετία, άφ' ότου ο Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας Νικόλαος ο Ε' έκληρώθη ως Πρωτόθρονος της Αλεξανδρινής Εκκλησίας εις τόν ένδοξον θρόνον του Αποστόλου Μάρκου. Ο Πατριαρχικός κλήρος, κατά την ήμέραν ταύτην, έτέλεσε δοξολογίαν έν τω Πατριαρχικω Ναω του Αγίου Σάβα, εύχηθείς όπως ο Κύριος ο παρέχων τους άρχοντας τω λαω και αναδεικνύων τους Ποιμένες, και Διδασκάλους, χαρίζεται εις τόν Πρωτόθρονον της Αλεξανδρινής Εκκλησίας μακράν και καρποφόρον την Πατριαρχείαν επ' αγαθω της Εκκλησίας και του Χριστεπωνόμου Αυτης πληρώματος. Η ύπ' Αυτου επιδεικνυομένη εύσυνειδητος και φιλότιμος προσπάθεια παρέχει την βεβαιότητα, ότι ή Αλεξανδρινή Εκκλησία έν τω προσώπω Αυτου θα δυνηθη νά συνεχίση και έν τω μέλλοντι τας μακράς Αυτης ιστορικής παραδόσεις, νά δλοκληρώση τo πνευματικόν έργον Της και νά πραγματώση τόν εύγενή και ύψηλόν Αυτης σκοπόν.

ΡΩΜΑΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Έν πάση έπισιμότητι έτελέσθη τω παρελθόντι Σαββάτω έν τω έν Αθήναις Ναω των Δυτικών λειτουργία και έπιμνημόσυνος δέσις, παρουσία της Α. Μ. Βασιλέως, ύπερ του εις Κύριον έκδημήσαντος Πάπα Ρώμης Πίου του ΙΑ! Έξ όνόματος του Μακ. Αρχιεπισκόπου, άσθενούντος, παρέστη και διεβίβασε τὰ συλληπητήρια ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Ταλαντίου.

— Το έπίσημον όργανον του Βατικανου, έξ άφορμής της πρό του Ράιχσταγ γενομένης διαφεύσεως του κ. Χίτλερ περί ύπόρξεως διωγμου έναντίον της θρησκείας έν Γερμανία, δημοσιεύει κατάλογον γεγονότων, τὰ όποια, κατά τόν όρθογραφον, είναι άδύνατον νά άρ.ηθη ή Γερμανική Κυβέρνησις ως πραγματικά. Μεταξύ αυτών είναι ή τύχη του κ. Νυμέλερ, του γνωστου πάστορος του παρά τo Βερολίνον Ντάλεμ, ή παραβίασις των κονκορδάτων, ο έξευτελισμός του κλήρου και ή έκστρατεία προς ένθάρρυνσιν της από της Εκκλησίας άποστασίας.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατά την προπαραελθούσαν εβδομάδα συνήλθεν εις συνεδρίασιν ή της εαρινής περιόδου Έκκλησιαστική Συνέλευσις της Αγγλικανικής Εκκλησίας, άσχοληθείσα επί ύπηρειακών τo πλείστον ζητημάτων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Hans Lietzmann, Geschichte der alten Kirche. III. Berlin 1938. Σελ. VIII+346 (Δεδεμ. Μ. 4.80).

Ο μετά χείρας Γ' τόμος της ιστορίας της παλαιάς εκκλησίας του έπιφανους καθηγητου του έν Βερολίνω πανεπιστημιου έμφανίζόμενος δύο έτη μετά την δημοσίευσιν του Β', περιλαμβάνει την ιστορικήν περιόδον από της καταρρέσεως του ρωμαϊκου κράτους (περί τo 260) μέχρι του θανάτου του αυτοκράτορος Ίουλιανου (363). Το ιστορικόν τούτο όλικόν εκτίθεται εις 11 κεφάλαια, ένθα μετά φραστικής χάριτος εφαιμίλλου προς την επιστημονικήν έμβρίθειαν φιλοτεχνούνται άνάγλυφοι εικόνες των ποικίλων έπέσεων της σπουδαιότατης ταύτης περιόδου του θριάμβου της Εκκλησίας κατά των έξωτερικων αυτης έχθρων και της αναδείξεως αυτης εις εκκλησίαν του κράτους. Έν τω α' κεφαλαίω εκτίθενται τὰ της καταρρέσεως και άναστροφής του ρωμαϊκου κράτους και σκιαγραφείται τo πνευματικόν πλαίσιον της εποχής εκείνης (σ. 1—41), έν τω β' κεφ. περιγράφεται ο τελικός άγών και θρίαμβος του Χριστιανισμού (42—67), έν τω γ' εκτίθενται τὰ της δονατιστικής έριδος (68—79), έν τω δ' τὰ της άρειανικής έριδος μέχρι του θανάτου του Μ. Κωνσταντίνου (80—125), έν τω ε' φιλοτεχνείται ή ύπεροχος προσωπογραφία του μεγάλου τούτου αυτοκράτορος (126—153), έν τω σ' περιγράφεται τo πνεύμα της κωνσταντινείου εποχής ως εκδηλούται τούτο παρά τοις συγχρόνοις τότε συγγραφεύσιν (154—173), έν τω ζ' εκτίθενται τὰ εκκλησιαστικά γεγονότα επί της εποχής των έπιγόνων (174—207), ειδικώς έν τω η' κεφ. εξιστορούνται τὰ γεγονότα επί της μοναρχοκρατίας του Κωνσταντίου (208—234), έν τω θ' σκιαγραφείται τo πνεύμα της εποχής των έπιγόνων καθόλου (235—261), έν τω ι' προσηπογραφείται ο Ίουλιανός και εξιστορούνται τὰ κατά την βασιλείαν αυτου (262—291) και τέλος έν τω ια' κεφ. παρίσταται ή άνέλιξις της λατρείας (292—336). Το βιβλίον άφιερούται εις τόν Ed. Schwartz και κατακλείεται διά παραθέσεως της βιβλιογραφίας και πίνακος όνομάτων τε και πραγμάτων και χρονολογιών.

Ανάλογα προς όσα είπομεν βιβλιογραφούντες τους δύο προτέρους τόμους του έργου τούτου ισχύουσι και περί του παρόντος τόμου. Ο συγγραφεύς έμφανίζεται και ένταύθα κάτοχος της ύπαρχούσης παλαιότερας και νεωτέρας βιβλιογραφίας και πάντων των πολυαρτίθμων προβλημάτων του ιστορικου αυτου όλικου, πρό πάντων όμως αποδεικνύει την κυριαρχίαν αυτών επί των πηγών, παρ' όν πορίζεται πολυάκις νέον φως προς διασκέδασις νεωτέρων πλανών και προκαταλήψεων περί προσώπων και πραγμάτων, συνήθως χωρίς νά αναφέρη αυτάς όνομαστί και χωρίς νά συζητη ή ειρικώς. Ούτω δέν διαταράσσεται ή διακρίνουσα και τo διβλίον τούτο ήρεμία της εκθέσεως και αί ύποσημιώσεις περιορίζονται εις την άπλην αναγραφην παραπομπών κυρίως μέν εις τας πηγάς. σπανιώτερον δέ εις τὰ δογήματα. Καθόλου ειπετιν ο τρόπος της ιστορικής εκθέσεως, έν συνδυασμω προς την σπουδαιότητα των θεμάτων, συντελει εις τo νά αναγινώσκηται τo βιβλίον άπληστως και υπό των μη ειδικών και ύπ' εκείνων έτι, οτινες (όπως και ο ύποφαινόμενος) έν τισι σημείοις διαφωνούσι προς τας γνώμας του συγγραφεύς. Πρό παντός έλύουσι τo διαφέρων μάλιστα του όρθοδόξου θεολόγου, τὰ κεφάλαια περί του Μ. Κωνσταντίνου και της εποχής αυτου, ως και περί της άνελίξεως της θ. λατρείας από του τέλους του γ' μέχρι του τέλους δ' αιώνος άτινα στηρίζονται επί ειδικών ένδελεχών έρευνών του σοφου τούτου εκκλησιαστικου ιστορικου και αρχαιολόγου. Οδ πρό πολλου έβιβλιογραφήσαμεν από της στήλης ταύτης δύο άνακρινώσεις αυτου γενομένης έν τη άκαδημία των επιστημών του Βερολίνου και άναφερομένης εις την εκκλησιαστικήν πολιτικήν και εις την χριστιανικήν πίστιν του Μ. Κωνσταντίνου, ήτις ειχεν άμφισβητηθη έκ προκαταλήψεως υπό ξένων λογίων και ή ειλικρίνεια της όποίας ύπεστηρίχθη και ύποστηρίζεται και ένταύθα διά πιστοιικωτάτων έπιχειρημάτων από των πηγών υπό του Lietzmann, όπως ύποστηρίζεται ύπ' αυτου και ή τόσον διαβληθείσα αξιοπιστία του εκκλησιαστικου ιστορικου Εύσεβίου. Επίσης δέν τυγχάνουσι άγνώστοι εις τους ένδιαφερομένους άναγνώστας της «Εκκλησίας» αί άρχαιολογικαί και λειτουργιολογικαί έρευναι του συγγραφεύς, των πορισμάτων των όποιων σπουδαίον μέρος πρό-

